

SARA BAYRAMOVA

*Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti nəzdində
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollecinin
pedaqogika və psixologiya müəllimi,
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru*

YÜZ YAŞIN MÜBARƏK, DOĞMA KOLLEC!

Mübaligəsiz demək olar ki, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti nəzdində Pedaqoji Kolleç (bundan sonra Pedaqoji Kolleç adlandıracağam - S.B) mənim həyatımda həlledici rol oynamışdır. Keçən əsrin 90-cı illərində burada laborant kimi işə başlayanda 10 illik pedaqoji iş stajım var idi. Bunadək Qərbi Azərbaycanda, Göyçə mahalında, Peşə təhsili məktəbində, sonralar isə Naxçıvanda və Bakıda müxtəlif məktəbəqədər təhsil müəssisələrində tərbiyəçi, müəllim vəzifələrində çalışmışdım. Sonralar mənim taleyim Pedaqoji Kolleclə bağlanmışdır. Əvvəlcə laborant kimi işə başlamışdım, sonra isə pedaqogika və psixologiya müəllimi kimi davam etdim. Müzəyyən Ağabəyova, Natella Axundova, Səadət Ağayeva, Qarətəl Səfərəliyeva, sonralar isə Şükufə Xankişiyeva, Validə Əliyeva, Aybəniz Məmmədova, Valentina Vasilyevna kimi təcrübəli müəllimlərlə işləməyim həyatımda yeni bir mərhələ oldu. İndi onlardan bəziləri haqq dünyasına, Allahın rəhmətinə qovuşmuşlar, bəziləri isə müxtəlif ali məktəblərə dəyişirilərək, elmi-pedaqoji fəaliyyətlə məşğuldurlar.

Uzun müddət filologiya elmləri doktoru, professor, bacarıqlı təhsil təşkilatçısı Nurlana Əliyevanın rəhbərliyi altında işləmişəm. Sonralar qısa müddətdə dosent Qulu Novruzovla işləməli olduq. Ciddi intizam, tələbkarlıq burada hər şeyin yenilənməsi ilə müşahidə olunurdu. Hazırda isə məktəbə fizika-riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru, dosent İsrail İsgəndərov rəhbərlik edir. Son dərəcə sakit, təmkinli, savadlı, amma heç bir şeyə, heç kimə güzəşt etməyən ciddi xarakter sahibidir. Kollektiv isə bu cür iş üslubuna xüsusi əhəmiyyət verir. Hər şeyə görə müəllimi qurban verən deyil, öncə kollektivi yeni şəraitin tələblərinə uyğunlaşdırın, onları elmi-metodiki səviyyələrinin artırılmasına əhəmiyyət verməklə təmkinlə, amma ardı-

cıl olaraq, ciddi iş üslubuna onların uyğunlaşmasına çalışsan rəhbərdir. Bu tipli rəhbərlərlə uzun müddət işləmək mümkündür. İsrail müəllimin intellektual idarəetməyə üstünlük verməsi, direktor müavinləri olaraq fəlsəfə doktorları Məhbubə Məmmədovanın, Nigar Şirəliyevanın, Sevda Axundovanın da həm tədris, həm tərbiyə prosesinin təhsil islahatının tələblərinə uyğun olaraq yüksək səviyyəsinin təmin edilməsində gərgin əməklərini məxsusən qeyd etmək istəyirəm. Bir vaxtlar məktəbimizin tədris işləri üzrə direktor müavini işləmiş Füzuli müəllimi də xüsusi minnətdarlıqla xatırlayır, onu kollecdə tez-tez görməyimdən xoşhal oluram. Belə adamlar kollecin canlı yaddaşlarıdır.

Bəzən mənə də təkliflər gəlir ki, ali məktəblərdən birinə dəyişdirilim. Amma bura çox doğmadır, sanki təzədən yeni bir kollektivə alışmaq çətin gəlir. Düzdür, burada da hər şey dəyişmiş, laborantlar, müəllimlər, inzibati heyət, rəhbərlər tamamilə təzələnmişdir. Otaqlar, dəhlizlər, həyət-baca isə mənə çox doğmadır. Burada yeni sınıqlar içərisində mən özümü çox rahat hiss edirəm. Günü-gündən yenilənən tədris-innovasiya prosesi, daha savadlı müəllim və abituriyentlərin çoxluğu, yeni idarəetmə üslubu adamın məsuliyyətini daha da artırır, çalışsın ki, səhv etməyəsən, kiminsə qarşısında sıxılmayasın, çünki hər hansı bir əmələ görə xəcalət hissi keçirməyindən qorxursan.

Həm də Kolleçimizin Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin nəzdində fəaliyyətinə davam etməsi mövcud iş üslubu sayəsində, tədris-metodiki prosesin yeni səviyyəyə qalxmasına ciddi təkan verdi. Universitetdə, yəni onun filiallarında, korpuslarında, kollecdə həyata keçirilən idarəetmə, dövlət tərəfindən müəyyənləşdirilmiş təhsil siyasətinə əsaslanır. Yeri gəlmişkən, müəyyən

sosial-iqtisadi, siyasi-mədəni və pedaqoji məqsədlərə nail olmaq, təhsil sahəsində dövlətin, müxtəlif sosial təsisatlarının həyata keçirdikləri ideoloji, qanunvericilik, inzibati və pedaqoji tədbirlərin məcmusu "təhsil siyasəti" anlayışının başlıca məzmununu təşkil edir.

Tərifdən də göründüyü kimi təhsil siyasətinin üç əsas istiqaməti vardır: siyasətin məqsədləri, müxtəlif tədbirlərin köməyi ilə o məqsədlərin həyata keçirilməsi, nəhayət, həmin tədbirləri həyata keçirən təsisatlar. Təbii ki, fəaliyyətin növü olan təhsil siyasətinin göstərilən daxili elementləri qarşılıqlı əlaqədədir. Məlumdur ki, təhsil siyasətinin məqsəd və vəzifələrini müxtəlif səviyyələrdə müəyyən idarəedici strukturlar həyata keçirir ki, bunlardan da biri olaraq Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti 100 illik fəaliyyəti dövründə bu tələblərə uğurla cavab verməkdədir. Bu gün bu sahədə əldə edilən uğurların baş təşkilatçısı universitetin rektoru tarix elmləri doktoru, professor Cəfər Cəfərovdur. Onun şəffaf, prinsipial və qətiyyətli idarəçiliyi həm də kollecə rəhbərliyə rahatlıq bəxş etməklə, tələbə-müəllim kollektivini də hər cür neqativ proseslərdən sıqortalamaqla müəllim adını, onun şərəfini qorumaq kimi çox vacib missiyanı təmin etmişdir. Cəfər müəllimin şəffaf və prinsipial rəhbərliyi altında həm məktəbimizin rəhbərliyi, həm də müəllim və tələbələr çox rahat işləməklə, yeni reallığa surətlə adaptasiya oldular.

Mən hər şey üçün doğma kollecimə borcluyam. Burada işləyə-ışləyə qiyabi olaraq ali məktəbi bitirdim, dissertanturaya daxil oldum, pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru elmi adı aldım. Tədqiqat işimi də orta ixtisas pedaqoji təhsil müəssisələri - kolleclərin müstəqillik dövrü inkişafı tarixinə həsr etmişəm. Tədqiqat işinin əsasında 2017-ci ildə "Azərbaycanda orta ixtisas təhsil müəssisələrində kadr hazırlığı" mövzusunda monoqrafiya nəşr etdirdim. İndiyədək 50-dək elmi-metodik məqaləm dərc edilmiş, kollecdə istifadə olunan "Milli əxlaq", "Ailə dəyərləri", "Məktəbəqədər psixologiya" və "Pedaqogika" proqramlarının həmmüəlliflərindən biriyəm. Bu illərdə "Uşaq və yeniyetmələrin tərbiyəsinə ailənin psixoloji iqliminin təsiri", "Uşaq birlikləri rəhbərləri işinin metodikası" və "Təhsilin modernləşdirilməsi kontekstində kiçikyaşlı məktəblilərin humanizm tərbiyəsinin metodiki aspektləri", "Qloballaşma və müasir dəyərlər: ailənin psixoloji və sosial-pedaqoji təsnifatı" adlı metodik vəsaitlərim nəşr edilmişdir. Qloballaşma və ailə dəyərləri probleminə həsr edilən məqaləm Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında "Bilik Fondu" və "Azərbaycan müəllimi" qəzetinin təşkil etdikləri ən yaxşı pedaqoji yazı müsabiqəsində üçüncü yeri tutmaqla xüsusi mükafata layiq görülmüşdür. İndi məktəbəqədər psixologiya üzrə nümunəvi slayd dərslər üzərində çalışıram.

Bir sözlə, doğma Kollecimizin 100 illiyini tədris-metodiki sahəsində ciddi uğurlarla qarşılamağa çalışır, müəllimliyi özüm üçün şərəf işi hesab edirəm. Hər gün gənc müəllimlərlə pedaqogika-psixologiya fənn komissiyasının iclaslarında komissiyanın sədri Ülker Qədirovanın rəhbərliyi altında tədris-metodiki müzakirələr aparmaqla, tədrisdə yeni innovativ vasitələrə əsaslanaraq

dərslərimizi yeni pedaqoji tələblər əsasında qurmaq məqsədilə yaradıcı axtarışlardan həzz alıram. Auditoriyada yeni-yeni simaları gördükcə gələcəyin müəllimləri olacaq tələbələrə dərs keçməkdən xüsusi məmnunluq duyuram. Şair demişkən:

Sən bir sənət seçmişən ki, sənətlərin gözəlidir.

Tutduğun yol zəhmət yolu, həqiqət əzəlidir

Sən girəndə siniflərə gül üzlərə nur çilənir,

Təbbəssümdən don geyinib sanki aləm cılvalənir.

Yeri gəlmişkən, onu da qeyd edək ki, Azərbaycan Demokratik Respublikası Bakıda fəaliyyətini qurandan sonra Xalq Maarif Komissarlığı Zaqafqaziya (Qori) Müəllimlər Seminariyasının tatar şöbəsinin Qazax rayonuna köçürülməsini təklif edib. 1918-ci ilin sentyabrında Firudin bəy Köçərlinin başçılığı altında tatar şöbəsi Qoridən Qazağa köçürüldü və o müstəqil olaraq müəllim hazırlayan seminariyaya çevrildi.

Zaqafqaziya (Qori) Müəllimlər Seminariyası məktəblərimizi ixtisaslı müəllim kadrları ilə təmin edən yeganə müəssisə idi ki, o da yarandığı 40 il ərzində (1879) cəmi 250 müəllim hazırlamışdı. Qori Müəllimlər Seminariyasının missiyasını davam etdirərək, 1919-cı ildə Bakı Darülmüəllim adı altında xalqın savadlanması, maariflənməsi işini yerinə yetirə biləcək bacarıqlı müəllimlər hazırlamağa başlayan tədris müəssisəsi orta ixtisas pedaqoji təhsil müəssisəsi kimi tarixə düşdü.

Nəzəri və əməli hazırlıqlı, bacarıqlı təşkilatçılıq qabiliyyəti nəzərə alınaraq Qori seminariyasının məzunu Pənah Qasimov 1920-ci ildə Darülmüəllimə direktor təyin olunur. 1921-ci ildə yenidən təşkil olunan bu məktəb keçmiş Kommunist küçəsində - indiki Əlyazmaları İnstitutunun binasında yerləşirdi. P.Qasimov qısa bir müddətdə kadr hazırlıqları işindəki ciddi nöqsanları aradan qaldırdıqdan sonra təlim-tərbiyə işlərini normal ahəngə salmaq məqsədi ilə ilk növbədə ətrafına mütərəqqi ideyalı, demokratik fikirli pedaqogları topladı. Məktəbin nüfuzunu qaldırmaq üçün oraya dövrün ən görkəmli və tanınmış müəllimlərindən Soltan Məcid Qənizadəni, Hüseyin Cavidini, Abdulla Şaiqi, Azad Bəy Əmirovu, Əlibəy Qasimzadəni, Qori seminariyasının digər məzunlarından Nuruş Şahsuvarovu, Məhəmməd Abdullayevi, Əhməd Kədəri Zəkizadəni, Qafur Rəşadı, Sultanmurad Əliyevi və başqalarını işə dəvət etdi. Sonralar Bakı Müttəhid Müəllimlər seminariyası kimi öz fəaliyyətini davam etdirən tədris ocağı formalaşmış ənənələr əsasında təlim-tərbiyə uğurları qazanaraq respublikanın təhsil ocaqları arasında özünəlayiq yer tutdu.

Sabir adına Bakı Pedaqoji Texnikumunun sələfi olmuş darülmüəllim hələ 20-ci illərin əvvəllərindən nəinki təkcə Azərbaycan üçün, eləcə də türk və müsəlman respublikaları üçün də kadrlar hazırlamışdı. Belə ki, darülmüəllimində özbək, türkmən, tacik, dağıstanlı uşaqları da oxutmuşlar.

1930-cu ildə seminariya Beynəlmiləl Pedaqoji Texnikumu adlandırılmışdır. 1936-cı ildə texnikuma böyük satirik şair və demokrat-maarifçi Mirzə Ələkbər Sabirin adı verilmişdir. Beynəlmiləl Pedaqoji Texnikumu 1937-1938-ci dərslərinə qədər Azərbaycan, rus və erməni böl-

mələri üzrə fəaliyyətini davam etmişdir.

Beləliklə, yaranışının 100 ilini qeyd etmək ərəfəsində olan Azərbaycanda xalqın maariflənməsi istiqamətində əvəzəlməz rola malik, xalqın təfəkküründə bu gün də Mirzə Ələkbər Sabir adına Bakı Pedaqoji Texnikumu kimi yaşayan, vətənə on minlərlə layiqli kadrlar verən Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin nəzdində Pedaqoji Kollec hər zaman öz şöhrətinin zirvəsində dayanaraq təhsil islahatlarını uğurla tətbiq edən yüksək səviyyəli təhsil ocağıdır. 1919-cu ildən fasiləsiz olaraq müxtəlif adlarla fəaliyyət göstərmişdir: 1919-1920-ci illərdə Bakı Kişi Müəllimləri Seminariyası; 1920-1925-ci illərdə Bakı Qadın Müəllimləri Seminariyası; 1925-1926-cı illərdə Bakı Müttəhid (Birləşmiş) Müəllimlər Seminariyası; 1926-1930-cu illərdə Azərbaycan Mərkəzi Beynəlmiləl Pedaqoji Texnikumu; 1936-1938-ci illərdə M.Ə.Sabir adına Mərkəzi Beynəlmiləl Texnikumu; 1938-1963-cü illərdə M.Ə.Sabir adına Rus Pedaqoji Məktəbi; 1968-ci ildən M.Ə.Sabir adına Bakı Pedaqoji Məktəbi; 1991-ci ilin dekabrından M.Ə.Sabir adına Bakı Pedaqoji Texnikumu; 1999-cu ilin 23 dekabrından M.Ə.Sabir adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollec, 13 iyun 2000-ci ildən Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollec, 2017-ci ildən Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollec kimi fəaliyyət göstərir.

Son illər ərzində Pedaqoji Kollec təlim-tərbiyə işinin təşkili, tədris prosesində kollecın müəllim və tələbə heyətinin həyata keçirdiyi elmi-kütləvi, mədəni tədbirlər, tədris metodiki materiallar, kütləvi informasiya vasitələrində dərc olunmuş, kollecın fəaliyyətini işıqlandıran yazılardan nümunələrinin hazırlanması, gənc müəllim-

lərlə işin təşkili, müəllim və tələbələrə açıq dərslər icmal-ları və bədii yaradıcılıq nümunələri geniş vüsət almışdır.

Böyük əksəriyyəti qızlardan ibarət olan bu qocaman təhsil ocağında tələbələrə estetik tərbiyəsinə xüsusi diqqət yetirilir. Daha doğrusu, gün ərzində görülən bütün işlərin əsas özəyini estetik tərbiyə məsələləri təşkil eləyir. Çünki estetik tərbiyə insanların həm beyninə, şüuruna, həm də qəlbinə, hissəyə eyni zamanda təsir edə bilmək baxımından gənc nəslin mənəvi inkişafında mühüm rol oynayır. Estetik tərbiyənin təsiri ilə gənclərin idrak qabiliyyəti, təfəkkürü inkişaf edir, təbiətdə, cəmiyyətdə, ictimai münasibətlərdəki gözəlliyi duymaq və qavramaq qabiliyyəti formalaşır, onların mənəvi aləmi zənginləşir, estetik zövqü cıalanır.

Bu gün ölkənin hansı bölgəsinə nəzər salsaq Pedaqoji Kollecın məzunlarına rast gəlmək mümkündür. Onlar içərisində gənc nəslin təlim-tərbiyəsinə böyük rolunu oynayan müəllimlər, elm və mədəniyyət sahələrində fəaliyyət göstərən, dövlət qulluğunda çalışan, rəhbər vəzifədə işləyən ziyalılar, görkəmli insanlar az deyildir.

Zəngin ənənələrə əsaslanan Pedaqoji Kollec öz fəaliyyəti dövründə daim yeniləşərək ölkə təhsilinin çağdaş inkişaf mərhələsində özünəməxsus yer tutacaqdır.

Təsədüfi deyildir ki, məşhurlardan hansısa, bir vaxtlar belə bir müdrik kəlmə işlətməmişdir: "Mirzə Ələkbər Sabir adına Pedaqoji Texnikum (indiki Pedaqoji Kollec - S.B) Azərbaycanın Qori seminariyasıdır!" Fərqi yoxdur, bu müdrik kəlmə nə vaxt deyilib, hansı şəraitdə deyilib, əsas odur ki, çox düzgün qeyd olunub. Adam belə bir təhsil ocağında işlədiyinə görə qürur duyur.

100 YAŞIN MÜBARƏK, DOĞMA KOLLEC!

